

1883.

Tizenkettedik évfolyam.

TORONTÁL

38-ik szám.

Csütörtök, szeptember 20-án.

VEGYESTARTALMU HETILAP. — A MEGYE KOZLÖNYE.

Megjelen hetenkint egyszer, csütörtökön.

Szerkesztői iroda:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskerekben.
Előfizetési feltételek:
Egész évre . . . 6 frt | Félévre . . . 3 frt
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.

Hirdetések és mellékletek — utóbbiak a kincstári illetékekkel együtt 1 frt 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadóhivatalban. — Kéretik az iktatási díjakat az iktatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.

Hivatalos hirdetések:
A „Torontál”-ba iktatandó hivatalos hirdetések díjai előlegesen befizetendők, még pedig 100 szög egyszeri hirdetésért 1 frt, 100—200 szög 2 frt, 200—300 szög 3 frt és így tovább. Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj és az esedékes nyugtáblevél is befizetendő.

Magán hirdetések:
A 3-hasábos garmonsó első hirdetésnél 6 kr., többszörinél 4 kr. Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr.
Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Beeskerekben, hová az előfizetési pénzek és iktatási díjak küldendők.

Előfizetési felhívás

„Torontál”

1883. évi IV-ik negyedére.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy megrendeléseiket minél előbb megtenni sziveskedjenek, hogy a lap pontos szétküldésében fennakadás ne történjen.

Az előfizetési pénzek egyszerű póstautalvánnyal a „Torontál” kiadóhivatalához (Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájába) czimzendők.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Fél évre . . . 3 ft. — kr.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
Nagy-Beeskerek, 1883. évi szeptember hó 20-án.

A „Torontál” kiadóhivatala.

Nagy-Beeskerek, szept. 18-án.

D. L. Hazánk népességének csekély mérvű szaporodásával a pauperismus terjedése nem tart lépést; progressiv arányu terjeszkedése megdöbbentőleg hat mindazokra, kik e jelenséget előrevetett árnyékából társadalmi életünk számos nyilvánulásaiban már régebben észlelték. Rendkívüli nemzetgazdasági tényezők befolyása egyrésztől, hosszú idők mulasztásai másrésztől a pauperismust érezhetően naggyá engedték nőni.

Volt idő mikor a nyomor államunkban és más államokban is szintén észrevehető volt. Akkor senkinek sem jutott az eszébe attól félni, hogy a közviszonyok egészséges fejlődését az megakasztja. Először, mert a pauperismus ez-úgy csak szétszórtan, helyely-közzel lépett föl, mint pl. az első francia forradalom idejében; másodsor, mert ezelőtt a nyomor rendszerint ephemer természetű volt,

melynek pillanatnyi követelését kielégítvén, az államélet és társadalom minden jelentékenyebb rázkódása nélkül csend, nyugalom és jólét állt be sok időre.

Ma a találmányok halmaza és a gépek óriási száma alkalmazása mellett hány ezer és ezer kézből hull ki a kenyér naponkint! Hiszen Londonban, hol 30 évvel ezelőtt csak 25 ezerre ment azon emberek száma, kik nem tudták, hogy esznek e másnap, ma daczára az 1834-iki alaptörvénynek, melynél fogva ott a szegényügy gyökeres rendezése végett maga az állam vezette a legkiterjedtebb mozgalmat, a pauperismus az akkori állapotokhoz képest, a menyívvel rendezettebb, de ugyanannyival kiterjedtebb is lett.

De helyezkedjünk egy más álláspontra és tegyük fel, hogy a mai naptól kezdve a géperő alkalmazása miatt kereset nélkül senkisémm maradt. Még ezen esetben sem mondhatnánk, hogy a szegényügy csak valamit is veszített volna égető voltából. Mert a pauperismus már egész Európában állandó. Egyes országok közt a különbség e tekintetben csak abból áll, hogy míg például tőlünk északnyugot felé már a tömegnyomor nehézségeivel küzdenek, addig nálunk a pauperismus még csak individuális jellegű, amennyiben a nyomor itt nem annyira a mostoha gazdasági viszonyok és keresetforrások hiánya képezik, mint inkább az egyének a munkátlanság felé hajló természetü vagy a keresettebb munkanemre való képzetlensége. Mindenesetre olyan okok, melyeket meg lehet szüntetni vagy legrosszabb esetben feltűnő mennyiségben kevesíteni.

Mert azon, hogy Párisnak ne legyen 50 ezer lézengő koldusa, Bécsnek meg 12 ezer leháskodó kéjhölgye, továbbá hogy Budapest ne legyen kénytelen jövedelmének 30%-át a pauperismus mindig tátott szájának betömésére pazarolni, de azért koldusaira mégis hajszát tartani, meg fogja nekünk engedni mindenki, aki a szegényügyet nem csupán a tarisznyság kéregetőnek ismeretes alakjáról akarja elbírálni, hanem ismeri és méltatni tudja annak nemzetgazdasági jelentőségét is. Segíteni kell és lehet is, még pedig egyelőre szegényügyi törvények alkotása nélkül is tisztán társadalmi úton.

Az erkölcsi élet eme józan elvét, hogy aki nem dolgozik, ne is egyék, mindenesetre meg kell tartani, de gondolkodni kell arról is, hogy mindenki dolgozzék és a ki aztán dolgozik, az egyék is.

A társadalomnak ebből kifolyólag feladata lehetővé tenni, hogy minden tagja valamely mnnkanemre képesítessék.

Mert ugyan lehet-e munkaszerezetet várni olyan emberektől, kik dolgozni nem tanultak?

A családokban a szülők erényei átszállnak gyermekeikre. Ez minden esetre általános szabály, persze kivételekkel. De honnan, kiktől örököljék az életben gyakorlandó erényeket a koldus gyermekek, a csavargók, a lelenztek és olyan árvák, kik az illető hatóságok szükkeblüségé, vagy ne legyen vád és mondjuk, hogy a községi budget korlátoltsága vagy akár illetékesség meg nem állapíthatása miatt a megyei és városi árvaházakba föl nem vétetnek? Mily joggal alkalmazhatjuk ezekre azon elvet, hogy a ki nem dolgozik ne is egyék? Abban mindenki igazat fog nekünk adni, hogy sem szellemi, sem anyagi szolgáltatokat nem követhetünk olyanoktól, a kiknek semmijök sincs és semmitsem tanultak.

A szegényügyi állapotok czelszerű gondozása tehát egyike a nemzetgazdaság legkiválóbb feladatainak. Annnyal is inkább feltűnő csodálkozással kísérjük korunk mozzanatait, mert a tények ellenkező látszanak igazolni. A humanitás él és uralkodik ugyan és a jótékonyosság akárhány ezer szemből szarítja föl a könyvet, de a legelhagyottabbakat, mintha az emberiségnek élete páriák létezése nélkül nem is lenne képzelhető, — veszni engedi. Mert veszniök kell azoknak, kik szerte barangolnak e hazában és otthonjukat sehol, sehol sem lelnek.

Pedig éppen nem lehet mondani, hogy akár egyik, akár másik városában hazánkban hiányoznának azon exigenciák, melyek a szegényügy okoskörü kezelését lehetővé teszik. Csak nem kell egyszerre sokat, mindent várni. Teljes siker ebbeli tényeit a társadalomnak úgy sem fogja jutalmazni soha, mert a pauperismus teljesen sehol és soha ki nem irtható. De elviselhető csekély fokra spasztható a

nevelés által! És hogy a szegényügy rendezését mindenek fölött a neveléssel, sőt csupán csak a neveléssel lehet legtartósabb sikerhez juttatni, ez oly fel-fogás, mely ellen ma egy szakember sem mer küzdeni.

Ismételjük, hogy a pauperismus terjedése ellen a nevelés szolgál legerősebb gátul. Ezen a réven függ ez a nagy nemzetgazdasági kérdés a tanügygyel is össze. A szegényügy tehát oly kérdés, mely méltó minden tanférly figyelmére.

Mert ha a nevelés által hazánknak nemzeties irányu társadalmat teremthetünk, szeretném tudni, mért ne tennők meghazánknak e szolgálatot, midőnyugyan-akkor a humanitás elvét is győzelemre segítjük.

Torontálmegye alispánja

folyó évi szeptember hó 8-án 1899. sz. a. következő körrendeletet intézte valamennyi szolgabíróhoz és Nagy-Beeskerek város polgármesteréhez a vadászati jognak 1883. évi XX. t. cz. 3. §-i értelmében való beherbeadása tárgyában.

Az 1883. évi XX. t. cz. 3. §-a értelmében az idézett törvény 2. §-a alá nem tartozó földbirtokokon és a községek tulajdonát képező területeken az utóbbiak terjedelmére való tekintet nélkül a vadászati jogot az azon egy határbeli földbirtokok a községgel együtt legalább is 6 évi tartamra beherbeadni kötelesek. Az ezen törvényes rendelkezés alapján eddig alispáni jóváhagyás kieszközölése végett beterjesztett esetekből kitűnően, hogy a községek az idézett törvényszakasz második bekezdését különféleképen értelmezik, szükségesnek tartom szolgabíró urat felhívni arra, hogy a községeket először a törvény ezen intézkedésének pontos megtartására és mielőbbi foganatho vételére szorítani szoros köteletségének tartsa, másodsor pedig a még tartandó árverés módzatai tekintetében következő eljárásra utassítsa.

Az idézett törvényszakasz második bekezdésében hivatkozott 1871. XVIII. t. cz. 110. §-a értelmében az árverés csak akkor tekinthető érvényesnek, ha úgy annak megtartása, ideje, feltételei, mint a kikiltási ar szabályszerűen egybehívott községi képviselő testületi ülésen, esetleg az érdekelt egy határbeli földbirtokokkal egyetértőleg határozottan meg, miert is az alispáni jóváhagyás kieszközölhetése végett beterjesztendő és az árverés eredményéhez képest szabályszerűen kiállítandó haszonbéri szerződés beiküldése alkalmával nem csak a nyilvános árverés lefolytáról felvett jegyzőkönyv, de egyszersmind

TÁRCSA.

Őszszel.

Őszi szellő sir az erdőn,
Föl-föl sítit a fák alatt;
Hulló levél száraz avar,
Mit futtában fel-fel kavart
Csörög-zörög a egymást üze,
Hajtva, futva tovább szalad.
Lelkem fölött is elvonult
Egy ily kóborló őszi szél,
Gyermek álomk ifju vágyak
Elhervadtak földre hulltak;
S minden egyes hulló levél
A közelgő tértől beszél.
Érzem már is közelédet
Ujjában mindent megfagyaszt,
Reményesirát a bánatot
A mit az ősz még meghagyott,
Nem is várok én e tőltre
Soha többé már új tavaszt.

Semper Idem.

Mi felénk.

— A „Torontál” eredeti tárcaja. —
Irta Kenedi Géza.
(Vége.)

Emlékezem azokra a nagy ezüsttálérokra, amit a játéksztálnál egy-egy kövérebb zsinór után nekem, gyerekeknek odatoltak az urak, hogy én se bűmészkodjam ingyen és emlékezem

arra a kacsasörétre, melyet a „notarius loci” legvastagabb husába belelőttek egyik este a vadkacsa-lesnél véletlenségből. Nem hiába, hogy üstökös csillag is járt az égen, amihez akkor nemcsak ilyen nagy események, hanem a hazafiság babonás reményei is hozzáfűződtek.

Egy esztendeig tartó mulatás, kártya, táncz, vadászat és evés-ivás volt az, hogy rajtuk feküdt a víz a Tiszavölgyén. Nem bántott senkit, sem a vármegye sem az ország dolga s ha mégis volt az embereknek mondani valójuk egymásnak, összejöttek három-négy faluból s buzatták maguknak, hogy „haj de hunczfut a német” reggelig. Ugy esett, hogy egy-egy beamter is volt a társaságban és az kiabálta legjobban hogy „ujra”.

Azután a vizek is lepadtak lassacskán. Csak a mélyebb helyeken maradt még, ami maradt. Könnyű lett volna levezetni a Tiszába, csak hogy akkoriban a Tiszában megint magasan járt a víz. Nem lehetett.

Országhoz, kormányzókhöz, beamterekhez folyamodni szivaltukert, olyat akkoriban igaz magyar embernek még csak gondolni sem volt szabad. A torontáli urak pedig tartották a hazafiság reguláját keményen.

— Majd megcsináljuk magunk! Ez volt akkor a jelszó mindenütt.

Négy tiszaparti község gazdaságijszei szedőzködtek össze és megtartották a törvényt áldomások között. Mérnök ember is eskadt kö-zöttük és úgy lett, hogy csinálnak öntött vasból egy óiási hajlott csövet; akkor valahogyan megszivatják és a víz a csövön keresztül visszafolyik oda a honnan jött, a Tiszába. Így van ez megírva a phisikában. Mindenki

tudja, még a gyerekek is ezzel játszanak a vakációban.

Ugy is lett. Kirajzolták, megöntették. Egy nagy gözhajó vontatta le az iszonyatos öntött vas csődarabokat Pestről Titelig, onnan meg föl a Tiszán.

Három álló hétig fektették át a töltésen a hajlott csövet. Kalapáltak, srófoltak rajta a lakatosok fél vármegyéből. Olyan jól ki volt az számítva, hogy még maradt is belőle vagy tíz öl fölőlegnek. Került az egész 10.000 pengő forintba; hanem azután cső is volt az igazán. Mi, gyerekek az öblében játszottunk buvócskát.

Mikor mind a két vége benne volt a vízben, nagy ünnepélyességgel mesterséges vas ajtókkal dugták be a két végét a víz alatt és két álló napig töltögtették tele kertész-locsolókkal. Ott volt az egész járás bámolni a csodát s úgy volt, hogy a víz alatt álló földeket már ki is adták árendába.

Csak még a dugókat kellett fölnyitni, hogy a vizet a vas szörnyeteg vissza szivja a Tiszába.

Harmad nap reggel az összes érdekeltség jelenlétében a mérnök kiadta a jelszót, a dugókat a buvárok hirtelen kiszakították.

— Hrrrk!

Egy iszonyatos horkanás lett a felelet. A szörnyeteg horkantott, de nem szivta a vizet.

A mérnök fölfedezte, hogy a felső, viz-töltő nyílás nyitva maradt, ott szaladt bele a levegő a vizivó monstrum torkába.

Töltötték újra két napig, a felső nyílást besrőfolták s a dugókat kiszakították. Az eredmény meglepő volt.

A szörnyeteg szitta a vizet. Percenkint ezer akó ömlött át a Tiszából a földekre.

Mintha villám ütött volna bele az érdekeltsebbe. Most mindenki hirtelen tisztán látta a fizikai törvényt. A Tisza vize magasabb volt mint a kiöntött víz a földeken, tehát az eredmény is az lett, hogy a Tisza vize fulott át a közlekedő csövön a földekre.

A helyzet megváltozott s az emberek is megváltoztak. Az, akinek földje a laponban volt, megijedt a mesterséges árviztől s a vas-cső legmelegebb barátjai kezdték legjobban szamarazni az előbb kétékedőket.

Óriási fáradtság árán, karókkal és föld-zsákokkal bírtak csak betömni a szeszélyes vasszörnyeteg gonosz száját s mikor a víz elállott, hazamentek megbékülni a sorssal és egymással egy pohár bor mellett.

De azért a beamterektől nem kértek szivaltukat.

A víz lepadt magától, a földet elborította megint az arany vetés és szent maradt a béke a torontáli Tiszavölgyben.

Van ennek vagy 25 esztendeje.

Azóta beiszapolta a vascsövet a Tisza, a töltésen is fü nőtt, meg az emberi emléke-zeten is.

Milyen furcsa lesz az, ha a jövő archeologusa egykor ráakad erre a vas csodára és fölveszi a kulturhistoriába.

Vajjon feltalálja-e majd mellé ezt az én tanuvallásomat is?

az ennek alapját képező községi képviselő testületi határozat is mindenkor csatolandó lesz, a nélkül akért jóváhagyás megadható nem lévén.

Felhívom ezenkívül szolgabíró urat, hogy ide mielőbb jelentést tenni sziveskedjék, mely községek azok járása területén, melyekre az idézett törvényszakas vonatkozik, egyúttal felvilágosítást adván az iránt is, miért nem hajtott eddigelő a már majdnem fél éve hatályban levő törvény ezen helyeken végre, mert az eddig befolyt esetek számából következtetni lehet, hogy a községi eljárások ebből kötelességeiknek eddig csak a legtrikább esetekben tettek eleget.

Torontálmegye 1883. évi szeptember hó 24. s folytatva tartandó rendes őszi közgyűlésének tárgysorozata.

(Folytatás.)

Az igazoló választmány jelentése 150 tagnak az 1883. év végével a törvényhatósági bizottságból a törvény értelmében való kilépése iránt.

Ugyan annak jelentése a legtöbb adót fizetők névjegyzékének az 1884. évre érvényes kiigazítása tárgyában.

Több a pusztai birtokok tárgyában beadott kérvény.

Utmutatás a buzaüzög tárgyában.

(Kiadott a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. ministeriumtól.)

I.

A gabonaféléinknek előforduló üszögmórokat elődsi gombák idézik elő, az úgynevezett üszöggombák.

Ha az üszögport egy erősen nagyító mikroszkoppal megvizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy az a fekete por rendkívül sok hólyag alakú képződményből, a spórakból áll. A spóra az üszögnövény magjának mondható. A spórák legtöbbször csiraképesek.

Az üszög spórái, melyek az üszögös magvak belsejében fordulnak elő, az aratáskor nagyobbára a kalászban maradnak és csak a cséplésnél szabadulnak ki a magburokból, gyakran oly mennyiségben, hogy a cséplők olyanok lesznek, mint a kéményseprők. Ilyenkor a spórák legnagyobb része a szalmára, polyvára, és az egészséges magvak felületére tapad, különösen a buzamaz szőrös végére. Az ily buzát „üszögösnek“ (spitzbrandig) mondjuk. Az üszögös magvak egy része a cséplésnél nem reped föl és ezek sértetlenül kerülnek a kiscéplélt buza közé.

Ha már most ily üszögtelep buzát használunk vetőmagul, akkor a következő évben, ha különben a viszonyok az üszög fejlődésére kedvezők, ismét üszögös buzát fogunk aratni, mert hisz a buzával együtt az üszögspórákat, az üszöggomba magvait is elvetettük.

Sajnos, hogy ez még oly gyakran megtörténik, pedig a kár, a mit az üszög okoz, igen jelentékeny lehet. Nem tartozik a ritkaságok közé, hogy a buzának 30, 40, 50, sőt még több százaléka is üszögös. Minden túlzás nélkül lehet azt mondani, hogy minálunk, a hol a buza a fővetemény az oly években, midőn sok üszög mutatkozik, sok millióra menő nemzeti vagyon megy tönkre az üszög miatt. E kár pedig annál sajnálatosabb, mert egyes egyedül az illető gazdák mulasztása az oka, mert ha a vetőmagnak szánt buzát szabályszerűen csáváznak (pácolóznak) és valamennyi az üszög ellen szolgáló intézkedést foganatosítanak, e nagy baj elmarad, nem méltó csekélységet tenne ki, sőt kedvező körülmények között teljesen megszűnnék.

Hogy a szabályszerű csávázás (pácolás) hasznos, sőt rendkívül hasznos, azt már ezer, meg ezer gazda tapasztalta.

A számos ízben lelkismeretes módon tett kísérletek világos tanúságot tesznek kicsinyben és nagyban a szabályszerű csávázásnak előnyéről, hasznáról és azért melegen ajánlható minden gazdának a buza szabályszerű csávázása, mint legbiztosabb szer az üszög ellen.

II.

A buza csávázásának (pácolásának) a legcélszerűbb, legsikeresebb módja a következő:

1/2 kilogramm rézgálicz (kék, kék-gálicz) porrá törtetik és mintegy egy liter forróvízben oldatlik.

Ezen oldat egy 4-5 hektoliter nagyságu kádba öntetik, a melybe megelőzőleg 100 liter kut vagy folyóvíz töltetett. Az egész folyadék egy párszor jól felkavartatik és ekkor a csávázandó buzából 250 liter töltet a kádba. A buza-beöntésnek az a legcélszerűbb módja, hogy e kád fölül egy ritkaszerű szitát tartunk s erre öntjük a buzát, mert ekkor lassanként és eloszódottan kerül a buza a folyadékba és a könnyű magvak, különösen pedig az üszöggel telek, felszínén maradnak s innen könnyen lemeredhetnek.

A csávázás (pácoló folyadék) mintegy tényleg magasságra kell a buza fölött állania, ha nem borítja ily magasságra a buzát, akkor megfelelő mennyiségű vizet kell hozzá tölteni, hogy a víztől megdagadó buza később ne

álljon ki a csávából. A csávában 12-14 óra hosszat maradjon a buza, ez idő alatt egy párszor felkavartatik, hogy a buza között levő üszöggel mind szemek a felszínre kerüljenek, ezeket minden kavarást után le kell merni s eltávolítani.

A mondott idő múlva a csávázott buza, mely e közben a csáva legnagyobb részét felitta, és melynek tömörítése jelentékenyen megnagyobbodott, kivétetik a kádból és egy szellős helyen széttergettetik, szárítás végett néhány óráig átlapátolják. A szárításnál arra kell ügyelni, hogy a buza fel ne melegedjen, mert különben a buza csiraképesége könnyen kárt szenved. Az ily módon kezelt buzát lehet már 5-6 óra múlva vetni kézzel, 24 óra múlva pedig géppel is.*

A csávázás e módjánál valamennyi üszögspóra csiraképesége előlik, anélkül, hogy az egészséges, ép buza csiraképesége kárt szenvedne. Ha azonban géppel cséplést követően csávázunk, a buza egy része csiraképeségét elveszti, ugyanis különösen a dob gyors forgásánál sok mag megsérül, azaz csekélyebb, mélyebb repedések keletkeznek a magon, melyek gyakran csak a nagyító tüveg segítségével láthatók. Ha már most a csávázásnál a folyadék az ily repedéseken át az embrióig hatol, akkor annak csiraképeségét egészen előlítható. Azon kísérletekből, melyek ez irányban törtettek, kitűnt, hogy az említett okból a vetőmagnak 10-50, sőt még több százaléka is csiraképtelenné válhatik.

Ezen okból nagyon ajánlatos, hogy a vetőmagnak szánt buzát, ne géppel, hanem nyomatás által vagy kézi csépléssel készítsük ki.

Ha pedig bármely okból kénytelenek vagyunk géppel cséplést követően csávázni, akkor próba-csávázás és csiráztatás által határozzuk meg, a buzában hány százaléka veszt el csiraképeségét a csávázás által, magától értetlik, hogy ezen százalék szerint megfelelőleg nagyobbra szabjuk a holdankinti vetőmag szükségletét, hogy a vetés megkivánható sűrűségű legyen.

Ha például azt tapasztaljuk a próba-csávázásnál, hogy a buzában 10%-ja veszt el csiraképeségét, akkor 10%-kal több buzát fogunk elvetni, nehogy a vetés ritkás legyen.

Az ily csávázási és csiráztatási próbára elégséges 100 buzaszem, mely szabályszerűleg csávázandó, és egy virágcserepben elvetendő. A kikelt növények számából igen könnyen megállapíthatjuk a buzában hány százaléka ment tönkre a csávázásnál.

III.

A fentebbiekben leirt csávázási módon kívül még a következőket kell figyelembe venni, ha a lehető legnagyobb eredménnyel akarunk az üszög pusztításának véget vetni: Vetőmagul kitűnő minőségű buzát használunk, csak a legszebb és legvalóságosabb magot vessünk. A vetőmagot jól elkészített talajba vessük, lehetőleg egyforma mélységbe, gondoskodjunk arról, hogy a mag gyorsan s egyformán keljen, a vetés gyorsan fejlődjék. Ez azért szükséges, hogy a buza a fejlődésnek azon veszélyes stádiumán mielőbb átessenek, a mikor — mint fentebb elmondottuk — egyedül képes az üszög a tapadó növényre hatolni.

Ezt legjobban elérhetjük az által, hogy sorvetőgéppel vetünk. Ez a magyarázata, hogy miért szenved rendszeren a sorvetés az üszögtől kevesebbet, mint a szóró vetés. Ezen elővigyázat különösen oly helyeken veendő figyelembe, a hol a szomszédos földekre csávázatlan, üszögös buzát vetnek, mert a szél az üszögspórákat áthordhatja.

Az olyan trágyát, a melynek egyik alkotórészt üszögtelep szalma és polyva képezi, nem szabad frissen állapotban a földre kihordatni, mert sok spóra, különösen ha száraz helyen marad, évekig megtartja csiraképeségét.

Daczára a fent leirt csávázással elért kitűnő eredményeknek, sajnos, hogy még mindig akadnak gazdák, a kik nem hajlandók csávázni a buzát, mert vagy ő vagy a szomszédja már egyszer csávázott és mégis üszögös lett a buzája.

Ily esetekben mindig a helytelen eljárás volt az oka, hogy a vetés a csávázás daczára üszögös lett. A csávázási módoknak nagy száma ismeretes, de egyik sem oly célravezető, mint a fent leirt. Igen gyakran csáváznak a következők módon: a buzát vékony rétegben kitérik, meglehetősen koncentrált rézgáliczoldattal, a mihez gyakran még konyhasót, húgyot és egyéb más anyagokat tesznek, megöntözik, azután a buzát párszor átlapátolják. Ezen eljárásnál nem ölik el valamennyi spóra csiraképeségét, mert igen valószínűtlen, sőt lehetetlen, hogy a csáva valamennyi üszögspórával érintkezésben jöjjön és reakjuk hosszabb ideig hasson. Magától értetlik, hogy a csávázás daczára is üszögös lesz a buza az ily eljárásnál, különösen ha az időjárás az üszög fejlődésére kedvező.

Mészszel is szoknak csávázni, de ezen eljárás sem oly biztos, mint a fenti.

A vetőmag mosása sem biztosít az üszög ellen, azonkívül ez sok időt és munkát igényel.

* Magától értetlik, hogy a térme növekedése, a mi a megszártás mérve szerint különböző, többnyire mintegy 30%, a vetőmag megszártásánál figyelembe veendő, különben ritkás lesz a vetés. Ha például hektáronként 2 hektolitert akarunk vetni, akkor a csávázott buzából 2.6 hektolitert kell vetni.

Figyelmeztetés.

A csávázáshoz (pácoláshoz) szükséges rézgálicz (kék, kék-gálicz) minden fűszerkereskedésben és gyógyszerárban kapható, mintegy 50 kr. ár mellett kilogrammjá.

A kik olcsón óhajják beszerezni, szövetkezzenek legalább ötven kgnyi mennyiség megrendelésére, mely esetben Budapesten Kochmeister utódsinál, és Thallmayer és Seitz cégénél kilóját 34-34 1/2 kron szerezhetik meg.

1/2 kilogr. kék, kék-gálicz	2 1/2 hekt. buzához.
1 " " " "	5 " " "
10 " " " "	50 " " "
50 " " " "	250 " " "

A bécsi villamos kiállításról.

(Vége.)

Igen nevezetesek a dörszvilágosság hatását feltűntető nagyobb készülékek. Van Marum hollandi gépész egy koronggéppel 24 hüvelyk hosszúságu szikrát állított elő: 14.000 Warren-féle chlozeüst elem segítségével 16 milliméter hosszú szikrát tudtak támasztani. Miután a szikra erőssége az elemek négyzete arányában növekszik, egy angol physikus, a fentebbi adatok alapján kiszámította, hogy 3.500.000 chlozeüst elem szükségeltetnék egy angol mérföld hosszúságu mesterséges villám előállításához.

A villamos szikra sebességét a következő számítás tünteti fel. Az utat a földtől a naphoz egy gyorsvonat 190 év alatt tehetné meg, a gránát (a legnagyobb mechanikai sebesség, melyet elő tudunk állítani) 9 1/2 év alatt, a föld (a mely másodpercenként 30.450 méter utat tesz meg) 58 nap alatt 31 és fél nap alatt, a fény csak 8 percz és a villamos szikra 5 1/4 percz alatt. A szikra sebessége egyébiránt függ a vezetőlől is, a 4 millió méteres sodronyban 100.000 méter, a 2 és fél milliméteres sodronyban 180.000 méter utat tesz meg a villamos szikra egy másodpercz alatt.

A villamosság mozgató erőt fejt ki és villágít.

Ezenfelül melegít is.

Ismeretes, hogy a sodrony, melyen villamárám megy át, megmelegszik; ez a körülmény zavarólag hat. Oly készüléket is szerkesztettek, mely nemcsak hogy gyűjti és értékesíti ezt a kárba vesztő hőséget, de arra is kényseríteli a villamos áramot, hogy teljes erejét változtassa át hősségé. Joule törvénye szerint a vezetőkben előállított hőmennyiség egyenes arányban áll a vezetési ellentállás és az áram-intensitás négyzetének nagyságával. Az ellentállás annál nagyobb, minél hosszabb a vezető, de csökken a vezető átmetszetének nagyobodása mérvében. Hogy a galvanicus áramvezető bizonyos pontján hősségi vagy izzási tüneteket támaszunk, az intenzív áramlattól áthatott vezetőknek a kérdéses ponton lehetőleg csekély átmetszettel kell binnia.

A Jullig és Altschul által kiállított villamos főzőkészüléknek hosszú, de lehetőleg vékony platina sodronyt használnak, mely az áram által benne előidézett hősséget átadja egy bizonyos mennyiségű víznek, úgy hogy ez a kivánt hőfokra melegítetik. A kiállított két villamos főző fazék a platina sodronyt sok czikk-czakk csavarodásban tartalmazták. Jó részdodronyok által megfelelő vezetést létesítünk és gondoskodunk róla, hogy a hősség ott álljon elő, a hol szükségünk van rá. A platina cső egy üvegcszylinderben van; a voltképen villamos fazék pedig egy tágasabb tartóba tételik, hogy a falköz csökkente az ártalmas hősségárgást.

Készítettek villamos fűtésre berendezett samovart is. Ez az edény két liter tartalmaz; vezetési ellentállása 4 Siemens-egységgel egyenlő. A 15 Ampere-intensitású áram a samovarban levő vizet a forrpongt hevíti, a mi 90 kgr. méter vagy 1 1/2 lőerőnek felel meg. Ha a fűtést folytatni akarjuk, az áram erejét negyed-résznnyire redukáljuk; akkor a mindegyik idő-egységbeli hősség egyenlő az ugyanezen idő alatt kisugárzott hősséggel.

E készülékeket dynamogépekkel vagy accumulatorokkal lehet működésbe hozni.

Arra a kérdésre, hogy a villamos fazék olcsóbb-e mint a széntüzzel való melegítés, most még bajos felelni. Attól függ minden, hogy a nagy városokban a villamosságot fogják-e, pl. a disponiblis vizezők felhasználása által, nagyban előállítani. Itt egy mintával állunk szemben, mely kiindulási pontul szolgálhat a teendő kísérletekre.

*

Természetes, hogy e páratlan természeti erővel szerföltött óvatosan kell bánni.

A bécsi villamossági kiállításán eddigelő már hetven munkás szenvedett sérülést. De konstátálni kell, hogy e sérülések könnyű jellegűek és hogy egyikük sem eredt a vigyázatlanul kezelt villamos szikrától.

Elismertetik azonban, hogy a váltóáram-gepek igen veszélyesek. Ar orosz czár „Livadia“ yachtján, mely Jablochkoff gyertyákkal világítatik, a hol tehát váltóáramgépek szolgáltak a villamosságot, egy fűtő lejjebb akart fogveszteni egy lámpát, megfogta, egy ütést kapott és szörnyet halt.

Oppenheim konstátálja, hogy a váltóáram gép villamos árama teljesen bénít, úgy hogy a veszélyben forgó nem is kálthat segély után.

Lord Salisbury parkjában Bruth szabadon

fekvő kabeleket használt világítási czélokra, egy munkás, a ki megtalált érteni egy ily kabelet, szörnyet halt. — A Tuileriák kertjében is egy ünnepegy alkalmával megtörtént, hogy két fiatal ember felmászott a kerítésre, a hol a Brushgépek vezetősodronyai rosszul izoláltak voltak lefektetve; megérintették a sodronyokat és meghaltak.

Még gondos izolálásnál is megtörténhetik, hogy a vezetősodrony egy pontja kikandikál a falból és ennek érintése veszélyessé válhatik.

Megtörtént pl. New-Yorkban, hogy egy rendőr tüzet akart jelezni. Rátette a kezét a jelzőgombra, erre ebből szikra pattant ki, a mely a boldogtalant megölte. A vezető sodrony érintkezésbe jutott egy másikkal és erős villamárámot hozott.

Münchenben le is pécseteltek egy különösen veszélyes váltó áramgépet.

*

De nem akarjuk rövid szemléket ily visszaríasztó adatokkal befejezni és ezért fel-emlíjük a „tetszhalal elleni készüléket“, mely az osztályban látható.

Egy kis fekete deszkán van két sárgaréz lemez, melyek egymással derékszöget képeznek; az egyik lemez belső oldalán van egy igen könnyen megmozgatható kar. A kar arra való, hogy felveszi a halott kezét, melynek hüvelykujja a sárgarézökvetlen közelébe tá- tetik. A halottas csarnokból, a hol e kis u. n. hullatapogatók fel vannak állítva, vezető- sodronyok mennek az őrszobába és minden sodrony egy számpajzshoz vezet. Ha a hallotti csarnokban fekvő tetszhalott a legcsekélyebb mozgást teszi kezével, ezzel a mozgékony rézkar földre tolatik, összekötetés létesül az őrszobába vezető vezetéssel és a pajzsban hangos jel kíséretében kijön a szám, a melyhez az illető beteg sodronya vezetve van. S. A.

Jegyzőkönyv.

Felvetett Nagy-Kikindán 1883. évi szeptember 2-án a torontálmegyei gazdasági egyesület rendkívüli közgyűlése.

1) Gróf Csekonics Endre elnök úr távollétében, Hortelendy Gyula igazgató alelnök udvözölően a megjelent egyesületi tagokat az ülést megnyitja és előadja, hogy a földmivelés, ipar és kereskedelmi minister úr ő nagyméltósága f. évi augusztus 3-án 34397. sz. a. kelt rendeletével a f. évi június hó 17-én tartott alakuló közgyűlésből jóváhagyás végett felterjesztett alapszabály tervezetét visszaküldötte, azon utasítással, hogy a 30. § a) pontja és 31. § b) pontja közti ellentmondás összhangba hozassék és az így kijavított alapszabályok újból felterjesztessenek.

A választmányának idevonatkozó javaslata elfogadtatván.

A közgyűlés az alapszabály-tervezet kifogásolt szövegét következőkép állapítja meg:

30. §.

Az elnök teendői.

a) képviseli az egyesületet bíróságok és hatóságok előtt, testületek és idegenek-kel érintkezésben, — jogi ügyekben ügyvédet vall, — s ellenőrzi az egyesületi tisztviselők működését.

A 31. §. b) pontja pedig egészen kihagyatik, és helyébe a következő pontok sorrendben jönnek.

Végre az alapszabály tervezet szövegében mindenütt hol „egylet“ szó említették, az egyöntetűség végett „egyesület“ szó tétetni határozatlik.

Mely ekként kijavított alapszabály tervezet a kellő számu példányban kiállitva az elnökség által a nmélt. magy. kir. földmivelés, ipar és kereskedelmi ministeriumhoz újból felterjesztendő lesz.

2) Előterjesztett a „Temesmegyei gazdasági egyesület“ átirata, melyben a Torontálmegyei gazdasági egyesület felhívja, hogy a f. hó 21., 22., 23-án Temesváron tartandó tenyész-szavasmarha és sertés kiállításán, és 25-én tartandó hármaskeressenyen küldöttégségileg részt vegyen, úgy szinte a küldöttégség tag urak névsorát is kéri közölni, azon határozatánál fogva, hogy a torontálmegyei küldöttégséget a bíráló bizottságba beválaszthassák.

A temesmegyei testvér egyesület ezen megüsztelő meghívását egyesületünk örömmel elfogadván, annak eleget teendő, az egyesület kebeléből egyhangulag egy hét tagu, és pedig Déschán Artur, Damaszkín Arzen, Dr. Engels János, Jennovaj Imre, Szöllösy Ernő, Reviczky Tamás és Bogdán Zsviko egyesületi tagokból álló küldöttégség választatik, mely a „Torontálmegyei gazdasági egyesület“-et a temesvári kiállításán és az ekeversenyen hivatalosan képviselje.

3) A választmány által javasolt és az állandó titkári állás betöltésére vonatkozó pályázat következő szövege:

Pályázat.

A „Torontálmegyei gazdasági egyesület“ titkári állást állandósítván, arra ezennel pályázatot nyitattik.

Székhelye N.-Kikinda. Évi fizetése 1200 frt és szabad lakás. Hivatalos utazásai költségei az egyesület által megtérítetik.

A felvétel egyelőre egy évi próba időre történik.

A titkár munkaköre:

Va
ülések
zseitei,
és által
ben szü
nyiben
is vinni
Ad
lőny ill
és kiad
általán
vonatko
a közér
Az
telepet
tásokat,
rontálme
rűnek r
gazdasá
megisme
ágak fel
soket ta
termelce
szet, ha
való bar
Egy
sági őrs
s azokr
Szó
egy ily
mészetén
Meg
irodalmi
bírása; g
nyelvne
A
elnök és
rendelke
gesnek
utasításo
Pál
képzett
kódésuk
lendők,
a „Toro
írott eln
Ke
1883.
tartott
elfog
tételé
tatik,
sület
Kikind
viszon
ségne
alkalm
Egy
nem tés
sere Rev
fel, mire
alelnök á
A Kut
Nem
vagy val
a korcsu
Monfor
sem fog
egyik g
legsalon
varokat
gyógyász
illattal
illattal
czeget,
Midő kö
de ott a
és ügyes
fogadni
vészi érz
ségne e
Ne
Beckere
lence po
tében, a
sem titk
csak a t
einspänn
de azt r
„Hazaif
követle
dorjai be
Ha
váltunk
akkor le
zakat. A
hogy az
holyában
olyan n
állanak.
A
birálat
mikor T
foglalko
kélyebb
fusskod
annak fa
Ezz
Róza-fé
lehetett
ott a ho
letesen t
olyan el
a napi k

Vezetni a közgyűlések és választmányi ülések jegyzőkönyveit, az egyesület levelezéseit, összes irodai és könyvtári teendőit és általában szerkeszteni az egyesület ügyeinek szükséges írásbeli dolgozatokat, és mindenben megkivátnak a pénztárnok teendőit is vinni.

Adig is míg az egyesület egy szakköz- lönny illetve egyesületi értesítő szerkesztése és kiadása iránt intézkednek, megyei vagy általános érdeku szak, és az egyesület ügyei vonatkozó cikkek irásával a helyi hírlapokban a közérdekeltséget felbrazszeni.

Az esetleg felállítandó gazdasági kísérleti telepet kezelni, rendezendő gazdasági kiállítá- sokat, versenyeket előkészíteni, valamint To- rantálmegye területén, ha az eszme czélze- rűnek mutatkozik — mint vándor-tanár a gazdasági egyesület hasznát a közönséggel megismertetni, a gazdaság köréből az egyes ágak fejlesztése, tökéletesítése czéljából előadá- sokat tartani, mint p. o. a helyes irányu mag- termelés, állományésztés, falenyésztés, meh- szet, házi-ipar, gazdasági gépek és azokkal való bánásmódról stb.

Egyszersmind körútjában a megye gazda- sági összes viszonyait, hiányait megfigyeli s azokról előterjesztéseket tesz.

Szóval, végzi mindazon munkákat, melyek egy ily titkári állás teendőihez a dolog ter- mészeténél fogva tartoznak.

Megkivátnak a magyar nyelvben szak- irodalmilag való jártasság és a német nyelvnek bírása; azonkívül előnyös a szerb vagy román nyelvnek ismerete is.

A titkár az egyesület hivatalnok, s az elnök és igazgató alelnök, illetve másod alelnök rendelkezése alatt áll, és részére, ha szüksé- gesnek mutatkozik, külön rendszabályok és utasítások fognak kiadatni.

Pályázók kérvényeiket, melyekhez szak- képzettségük, nyelvismeretük, ugy eddigi mű- ködésüket tanúsító bizonyítványait is mellé- kendők, folyó évi november hó 1-ső napjáig a „Torontálmegyei gazdasági egyesület“ aló- irott elnökéhez Zombolyán nyújtás be.

Kelt a „Torontálmegyei gazd. egyesület“ 1883. évi szeptember 2-án, Nagy-Kikindán tartott ülésében.

A közgyűlés által egész terjedelmében elfogadtatik és annak a hírlapokban közzé- tetelére az elnökség megbízatik.

Egyben igazgató alelnök felhatalmaz- tatik, hogy tekintettel arra, miként az egye- sület működését saját székhelyén Nagy- Kikindán mihamarabb megkezdhesse, egy a viszonyoknak megfelelő egyesületi helye- ségnek s azaz egybekötött titkári lakásnak alkalmas időben felvételéről gondoskodjék.

Egyébb tárgy nem lévén sem indítvány nem tételvén, a jelen jegyzőkönyv hitelesíté- sére Reviczky Tamás és Babics József kéretek fel, mire a rendkívüli közgyűlés az igazgató alelnök által befejezettnek nyilvánítottat.

Szinkör.

A Kutassy Janka jutalomjátékáról.

Nem természetem és nem szokásom valakit vagy valamit valakire rádsiputálni. Ha valaki a korcsmát jobban szereti a színháznál, én a Monfor marquis kérelmének engedve, soha sem fogom gusztlusát elrontani. A kaszinóban egyik gentleman barátom, a ki e mellett a legsalonias emberek egyike, oly havanna szí- varokat szí, hogy a legszeretelműbb gyógysereszek egyike, a ki majd mindenféle illattal megbarátkozott, rendszeren megszökik helyéről, hogy e drága illatot a legolcsóbb illattal felcserélhesse. Én ismertem egy her- ceget, a ki jobban gyönyörködött a Zam Midi költélczában mint a Ristori játékában; de ott a hol a szinpad készült, szorgalom és ügyesség volna jutalmazandó, üres házzal fogadni a jutalmazandót, sejnálakra méltó mű- vézsi érzékeltenségnél vagy vétkes szivtelen- ségnél egyébbnek alig nevezhető.

Ne hidjétek, hogy én nem ismerem N.- Becskereket. Jól tudom én, hogy e pár excel- lence potyka piarcz, a kisebb városok kere- tében, a speciálisok közé sorozandó. Az sem titok előttem, hogy itt tartós pártfogásra, csak a tilosban való vadászatok, a sör és einspänner, és lakmározások számíthatnak, de azt még se hittem, hogy ott, a hol a „Hazafiság a Nemzetiségnek“, állanak elő jogos követeléseikkel, a zsebek és cylinderek mata- dorjai bedugaszolják füleiket.

Ha olykor csupán szórakozó hatás végett váltunk egy-egy páholyt vagy zárszékot, akkor legjobb ha bezárjuk a vidéki színhá- zakat. Azok a bizonyos nagyurias tempok, hogy az ember csak akkor pöffeszedik pá- holyában, mikor favorittájának van szerepe, olyan magunk szörrü embereknek rosszul állanak.

A Geröfy szintársulata, bármi szigoru bírálat mellett is megérdemel annyit, hogy mikor Thalia templomában papjait és papnőit foglalkoztatja, az egyéni nagyobb vagy cse- kélyebb műérzékenek kívül, egy kevés haza- fiaskodás is öszlönözzen bennünket, hogy annak falai az ürességtől ne kongjanak.

Ezzel nem azt akarom érteni, mintha a Róza-féle szinkörben minden esto nyulászni lehetett volna, csak azt akarom jelezni, hogy ott a hol a színházat 200—300 ember töké- lesen betölti, nem szabadna hetenkint 2—3 olyan előadásnak lenni, melynek bevételéből a napi költségek se fedezhető.

Ne szgyeljük bevallani, hogy a szerbek e tekintetben sokkal buzgóbban pártolják faj és nyelv rokonait, mert valahányszor szerb színészek működnek N.-Becskereken, rendszeren teli házzal igyekeznek azokat lelkesíteni és vigasztalni.

Ez alkalommal még azt se hallgathatom el, hogy az esetben, ha e 20.000 lakossal bíró városban a megyei tisztikar, a papság, a katonaság, néhány okleveles egyén s az annyi- szor megtámadott izraeliták, a színészetet oly odaadóan nem pártolják, legokosabb volna a vidéki igazgatóknak — daczára a vasuti ösz- szeköttetésnek — N.-Becskereket kikérülni.

Az igaz hazafiságnak nem szavakban, ha- nem tettekben kell nyilatkoznia.

Száz és néhány pártoló nem tesz ott számot, a hol 50—60 egyén fizetéséről és ellátásáról kell gondoskodni.

Mind mindenkinek, ugy Kutassy Jankának ezen épen nem követelő színésznőnek is lehet- nek elisnései, de ha igazságosak, még azok- nak is be kellett látniok, hogy a Geröfy tár- saság e kedves tagja és kiválóbbja, nagyobb pártfogást érdemelt volna.

Azok, a kik az érdemeiket a legszemet- szuróbb indolentiával szemben is mindig ké- szek elismerni és jutalmazni, Kutassy Jankát jutalomjátéka alkalmából, maradandóbb emlé- kü egy arany medallionnal és arany lánczeczal ajándékozták meg.

A szinkör bizottság részéről, — mely annak idején, a Róza-féle szinkör építése előtt, a páholy bérleteket aláírás útján biz- tosítottá, — azon értesítést vettük, hogy az itt időző Geröfy-féle társulat, szerződészerű kötelességének eleget teendő, a hó vége előtt elhagyja városunkat. — A négy utolsó előadás f. hó 22., 23., 24. és 25-én lesz, és pedig szombaton „Ördög a földön“ operette, vasár- nap „A falu rossza“ népszimű, hétfőn „Mu- kányi“ Csiky eredeti vígjátéka és kedden mint búcsuelőadás „Donna Juanitta“ operette.

Az igazgatóság, az utolsó négy előadásra, igen jó darabokat választott, mert szükségé- van rá, hogy a tetemes költségekkel egybe kötött hosszú ut kiadásainak fedezhetése czél- jából, legalább a végső napokban tele haza legyen.

Reméljük, hogy mindig áldozatkész, és méltányosságot igen is jól ösmerő közön- ségünk, az igazgatóság reményeit nem engedi ködként eloszolni, hanem előismerésének azzal adand kifejezést, hogy legalább a négy utolsó előadás kibérelt ház előtt kerulend szinre, — a társulatnak igyekezete ezt megérdemli. — Mi pedig most derék színészeink és színész- nőinknek szívelyes „Isten hozzád“—ot mondunk, kísérje ez és elismerésünk öket, — a szinész élet nehéz és halálatlan pályáján, mint buzdító és vigasztaló talismán.

Pro memoria

a város podestájának és alguajziljának figyelmébe.

- 1) A járdá a városi kórháztól a Mata- vovszky-féle házig nyaktörő.
- 2) A vármegye kertjétől a Csizsár-féle palotától a n.-becskereki Times szerkesztőjének horgas inai veszélyes rángásoknak vannak kí- téve. Kuss úr a téglát saját hasznára elhor- datta, granit szállítással büntetendő. A szer- kesztő horgas inai közönbösek lehetnek a városi hatóság, de nem a megye előtt.
- 3) Megsügjük, hogy a halászok a hal- beleket a kaszinóhoz közel eső partokon szok- ták a mulandóság részére elhelyezni. Notus est vobis odor iste. Halpiazul a jobb parton üresen álló tér, a dohany magazinum közelében, talán alkalmasot volna.
- 4) A modern potifárnék, a kik még a nagy-becskereki Józsefeknek se kellenek, most, mióta a buzás ideje elkezdődött, éjjelenkint újból csoportosan kozingyalnak.
- 5) Villámvilágítást nem követelünk. De a repcze és tökmagolaj kissé bővebben lenne használandó. Egy olyan pot, a melynek gaz- dója ismeretlenül menekülhet, zsenantabb egy protestált váltónál.
- 6) Egy dohos úrt ajánlunk a Pali bácsi figyelmébe. Ha körülszállja a kaszinó helye- séget, azonnal rá jó, hogy miről van szó. Kicsiny a bors de erős. Czibálja meg kissé druszáját és Xaverius Ferenczet, és minden jól lesz.
- 7) A csavargó ebek számában verseny- zünk Konstantinápolyal és Jukatánnal.
- 8) A főtca és Váralja rendszeren sepe- retnek. A többi utcák a zsekre vannak bizza mint Aradácson.
- 9) A kaszinói billiardposztókon, ha a flastromokat felszednék, rostálni lehetne. Fel- hívjuk a tisztelt sans souccikat, hogy gyak- rabban ferblizzenek.
- 10) Ló és marha biztonság tekintetéből figyelmébe ajánljuk az illetőknek a szent- gellérthegyutói áteszerkeket.
- 11) A kinek hamarosan van cselédre szüksége, a cselédbiztoshoz ne folyamodjék. Könnyebben kisorit egy halott francziából egy klarinethangot, mint a nagyságos úrtól egy cselédet.
- 12) A kéregetők serege, igazolványok nélkül is blokirozzák zsebeinket.

Különbön csendesek vagyunk és elége- dettek. A Grünbaum ablakai biztosítva vannak.

HIRHARANG.

* **Vizkeleti Gusztáv** helyébe, a ki állásá- sáról leköszönt s előbbi segédszolgabírói állá- sát foglalta el, az alduai kormánybiztos mellé helyhatósági biztossá ideiglenesen Jankó Ag- lett kinevezve.

* **Hymen.** Bielek Vilmos, városunk köz- szeretelben élő ügyvédje és neje Bielek, szül. Öhm Valeria, kedves és bájos leányát Vilmat, Dr. Szöllösy István ügyvéd 1883. évi szept. 25-én délután 4 órakor fogja az oldár elő vezetni. Hosszu életet és tartós boldogságot kívánunk ez igaz szerelem kötötte frigyhez!

* **Jegyzőválasztás Szanadon.** A Theodorovits Luczián elhalálózása folytán megürült Szanád községi jegyzői állomás f. hó 15. tölletett be véglegesen. Az 5 folya- modók közül csak kettőre, Stanojlevits Uros a szerbség, és Bohus Elek a magyarság és némettség jelöltjére történt szavazás. Bohus Elek 43 szótöbbséggel, igen heves küzdelem árán, megválasztatott. Annál nagyobb örömmel constaltuk ezt, mert a negyvenes évek óta, midőn Szávay volt a jegyző, ez az első eset, hogy jegyzővé magyar választottak, a ki külömben a kor színvonalán álló fiatal ember és a jegyzői karnak díszére válik. Mint érte- sülünk, a malcontentus elemek a választás el- len óvást adnak be és eddig három ügyvéd jogi tanácsát vették igénybe.

* **Erzsébet-ágy.** Stefánia trónörökös- nőnek főudvarmesterei hivatala után 2000 forint küldött magánpénztárából gr. Zichy Ágost, mint a „Pesti szegény gyermekközház-egye- sület“ elnökéhez oly meghagyással, hogy ez összegből egy ágy alapítsák Erzsébet fő- herczegnő születésének emlékéül.

* **A Stefánia trónörökösnek** szer- encesé szülészének emlékére Torontálmegye közönsége által teendő jótékonyczelu alapít- vány iránt eddig nem történt megállapodás, mivel az állandó választmány, mely a javas- lattal meg van bizza, csak az özi köz- gyűlésen fogja javaslatát beterjeszteni. Azt hisszük, nem vágnak határozata elé, ha ez al- kalommal figyelmét főlhívjuk arra a körü- ményre, hogy a nagy-kikindai gymnasiumnál eddig elé, a Vinczelehi-féle ösztöndíj-alapít- vány kivételével, más alapítvány nem létezik, másrészt a teendő alapítvány kamatai esetleg a nagy-kikindai gymnasiumnak 8 osztályúvá kiegészítését is nagyban megkönnyítheték. Maga ö Felsőge a király is fényes példát adott a szerencsés esemény emlékének miként való megörökítésére, a mennyiben ennek al- kalmból 3 igen szép ösztöndíj-alapítványt tett, melyek jövedelmét főiskolai szegény sorsu ifjak fogják élvezni. Mi sem lehetne méltóbb Torontálmegye közönségéhez, mint ha követve ö Felsőge király példáját, a nagy-kikindai gymnasiumnál Stefánia- vagy Erzsébet-alapít- vány czimen szegény sorsu, szorgalmas és tehetséges tanulók számára ösztöndíj alapít- ványt tenne, magának tartva fenn a tanári testület ajánlatának meghallgatásával azok adományozási jogát. Ajánljuk az állandó vá- lasztmány figyelmébe e javaslatot.

* **Pályázat.** A „Számko-Mialtró-Bene- dik“-féle alapítványi évi 40 frtos iskolai ösz- töndíjak egyike megürültvén, arra pályázat hirdettetik. — Pályázhatnak breznóbányai születésű róm. kath. szegény ifjak, kik az elemi iskolát jó sikerrel bevégeztek. Az alapítók rokoni elsőbbséggel bírnak. A folya- modók iskolai és szegénységi bizonyítvány- nyal felszerelt kérvényeiket f. é. szeptember hó 30-ig a breznóbányai róm. kath. plébá- niai hivatalhoz kötelesek beterjeszteni. Buda- pesten, 1883. évi szeptember 2-án. Vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumtól.

* **Az aradi vértanuk hamvait** díszes mauzoleumba akarja gyűjteni a haza- fias kegyelet. Az eszme megvalósításának kez- deményezője végett vasárnap d. e. Vásharhelyi Béla orsz. képviselő lakásán hosszabb esz- mecserre volt Aradon, melyen a szép gondolat egyhangu üdvözlése mellett a jelenlevők megegyeztek abban, hogy a tervezett mauzo- leum a mostani köztemetőbe lenne építendő, s hogy az alá nemcsak a tiszehárom vértanú öszgyűjthető hamvai helyeztessenek el, ha- nem általában mindazon 48/49-iki szabadság- hősöké, kik a haza védelmében elesve, Ara- don, a régi temetőben nyugosznak. A terv kivitelére szélesebb körben indul meg a moz- galom s annak élére a város s a megye leg- tekintélyesebb férfait szándékoznak felszólí- tani az ügy kezdeményezői.

* **Széchenyi Ödön gróf,** ki tudva- lóleg Konstantinápolyban él, mint a török tűzoltó-dandárnak parancsnoka, annak hírére, hogy az általa alapított budapesti önkéntes tűzoltóegylet f. é. szeptember 23-án 5000 éj- jeli örsége megünneplése alkalmával diszgya- korlatot stb. tart, a következők értesítést küldte Bárány Nándor Ernő urnak, nevezett önk. tűzoltóegylet jelenlegi főparancsnokának: Kon- stantinápoly, 1883. szept. 13-án. Igen tisztelt főparancsnok úr! Tegnap reggel vettem be- cses táviratát. Fogadja a tartalmáért szívem mélyből legforróbb köszönetemet. A távirat vétele után azonnal siettem Ghazy Ozman Pascha hadügyminiszterhez és átnyújtam neki ö felsége a Sultánhoz intézett azon kérelme- met, miszerint engem, két tűzoltótiszt és egy altiszt kíséretében Budapestre elküldeni ke-

gyeskedjék, — ugy hogy szeptember 22-én és 23-án tartandó ünnepélyen a budapesti önk. egyletnek, szerencsés lehessen megjelen- hetni. Mihelyt a hadügyminiszter választ, mit kedvező elintézve már holnap remélek, meg- kaptam, tüstént utnak indulok. Addig is, mig viszontláthatnám, fogadja üdvözetemet, mely- lyel maradok kiváló tisztelője, Széchenyi Ödön.

* **A verseczi lövész-egylet** folyó év és hó 15-én diszünnepelet rendezett, amely — mint levelezők írja — minden tekintetben sikerült. Részt vett azon a városnak színe- jára, nemzeti különbség nélkül. Az ünnepelt zártkörű tánc követte, a melynél az első negyest 120 pár táncolta egy katonai zené- kar zenéje mellett.

* **Időjárás.** Hazánkban: Többnyire északkeleti és délkeleti mérsékelt szelek mellett a hőmérséklet és légnyelem is kevéssel kis- sebbetted. Az idő keleten változó felhözvet, nyugaton többnyire boros. Eső helyenkint csak gyéren és kevés volt. — Kilátás a jövő időre: Hazánkban: Napos, felhőssel váltakozó időt várhatni helyenkint esővel.

* **Keleti marhavész.** A földmive- lési miniszter a következő körrendeletet intézte Szepes, Sáros, Zemplén, Bereg, Máramaros, Besztercze-Naszód és Maros-Torda megyék közönségéhez. „A bukovinai cs. kir. helytartó- ságnak távirati értesítése szerint a keleti marhavész Bukovinában a kolzmanni kerületbe kebelezett Onuth nevű községben kiütvén-Buko- vina és Galiczia ellenében az 1874. XX. t.-cz. 3. §-át léptetem életbe. Ebből kifolyólag elrendelem tehát, hogy a határszálen egy belépti állomást szervezván, a bizottsági tagok neveit, székhelyeit hozza tudomásomra; önként értvén, hogy a tagok napidíjairól szóló szám- adások, a szemle-jegyzőkönyvvel együtt, átvizsgálás illetoleg utalványozás végett, min- den hó végével a vezetésem alatt álló minisz- teriumhoz fölterjesztendőek lesznek.“

* **Solymosi Eszter — Amster- damban.** Gelléri Mór többek közt ezeket írja az „Egyetértés“-nek az amsterdami ki- állításról küldött tárczájában: A vadak satorá- hoz közel áll a képzőművészeti csarnok. E csarnok egyik magyar termekéről kell meg- emlékeznem. Egy A. G. nevezetű művész, mint a katalogus mondja, budapesti illetőségű és a Hutgassában lakik, két oly kisebb képét állított ki, melyeknek bírálatától most udva- riasságból el kell tekintenem. Az egyik kép két lengyel zsidót ábrázol, a mint egy kisebb falusi épület előtt állva, ravaszul tekintenek egy a piacról zöldséges kosárral hazatérő kecziás paraszt leányra. A kép czime a hi- vatalos katalogus szerint „hizelő vélemény“, de a műcsarnok tömegpublikuma nem vesz katalógust s már az első napokban általa- san elterjedt a nézet, hogy ez a kép Soly- mosi Eszternek a zsidók által való elcsúbitását jelenti. A hollandi parasztnak ugyanis egyébe nem kell, mint hogy a kép felett a „Magyar- ország“ nevet látja, a képen lát két saktert, — az egyik feltűnően hasonlít Buxbaumnak, a másik Schwarcz Salamonnak a lapok által közölt arcképe — kik agyarkodva és ma- gukban tanakodva, néznek a helyre paraszt- lány után — és a képezése és tárgy világosan áll előtük. Senki sem verheti ki a fejükből, hogy a kép nem a Solymosi Eszter elvesztését jelenti, természetesen abban a stádiumban, midőn a feláldozás eszméje a két idegen sakterben megszületett. . . Ime a mi kultu- ránk a nemzetközi képlárlaton!

* **Arabi pasa fia,** mint egy alexan- driai távirat jelenti, be fog lépni az angolok indiai hadseregébe.

* **A lövés mint — patkányirtó.** Tudvalevő, hogy a patkány vándorállat, mely váratlanul s nagy társaságban lepi meg a semmi roszt sem sejtő gazdát. Ha kellemetlen látogatásukról fájdalmas meggyőződést szerze- tünk, legegyszerűbb raggal, este lesbe állva, ugy löni egykettőre, hogy csak megsérüljenek. Két-három lövés után rendszeren tovább állnak.

* **Uj zenemű.** Menner és Schleunig zeneműkereskedésében Szegeden megjelent: „Magyar induló“, a szegedi uj hid megnyi- lása emlékére, zongorára két kétre szerze Menner János zenedai tanár. X. mű. A fenti mű általában magyar jellegű és csinos cim- képpel van ellátva, mely a hiduczt és az uj hid egy részét ábrázolja. Ára 80 kr.; 69 kr. előleges beküldése után bérmentve küldé- tik meg.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Magyar színészek és színésznők életraj- zai, Adat-Emlék- és Szinműtár ezim alatt egy igen érdekes és nagybecsű vállalat első füzetet küldött be hozzánk, melyet a Kassán megjelenő „Színészeti Közöny“ szerkesztője, Báthory Románcsik Mihály, ki- váló gondallal és gazdag, változatos tartalommal szer- kesztett. Célja: a magyar színművészet lényegével foglalkozó, hézagpótló történeti művet írni, s az általa részben már öszgyűjtött, részben még ezután gyűj- tendő adatokkal, hozzá kíván járulni az egyetemes ma- gyar színészet történetének megírásához.

Az egész mű 50 füzetre azaz öt kötetre van megállapítva, minden egyes kötet 10 füzetet foglal magában. Az egyes füzetek tartalmát képezzentik: a vidéki magyar színészet jelenben működő összes tag- jainak és mindazoknak életrajzai, élményei, naplói, akik a színészettől visszavonultak vagy akik már elhunytak. Továbbá feltalálhatók lesznek egyes füzetekben még: egykoru följegyzések színésztünk múltjából, régi szin-

lapok, okmányok, szerződések, színhazi törvények, jellemző adomák és több ezekhez hasonló adatok, végül az előadott színdarabok jegyzéke lesz mellékelve a szerzők, esetleg fordítók neveinek felsorolásával.

Minden füzet kezdetben — a nyár folyamán — havonként egyszer jelenik meg, a téli évszakban pedig havonként kétszer, nagy 8-adrét alakú három nyomtatott iven. Ha azonban az előfizetők száma és a kelen-dőség időközben biztosítja a vállalat fennállását, azon esetben havonként három füzetet adunk ki és így hamarabb befejeződik a nagy munka, mely egész kis könyvtárt fog képezni.

Minden egyes füzet önálló egészet képez és 10-15 életrajtot fog tartalmazni.

A díszesen kiállított első füzet a következő érdekes tartalommal jelent meg: Életrajtok: Blaha L. kitűnő művésznőről; Barabás-Fejér Lilla régi színésznőről; Deészy Zsigmond elhunyt veterán színésznőről; Foltényi Vilmos, az örökifjú kedélylyel megáldott színésznőről; Horváth Vincéné, a népszínház korán elhunyt kedves tagjáról; Mátrai B. Béla a kolozsvári nemzeti színház volt művezetőjéről; Miklósy Gyula szingizagatóról; Kenézy Csátár, visszavonult színésznőről és Ujj Ferenczről. Továbbá feltalálhatók az első füzetben: Miklósy Gyula naplójából emlékek és élmények; — a kassai magyar színészárság törvényei 1838/9 évről; egykorú följegyzések a magyar színész életéből; apróságok és adomák azok életéből, kiknek életrajzai az első füzetben megjelentek; — régi színlap és végül színműtár.

Előfizetési ár: Tíz füzetre (az első kötetre) 3 frt. — Öt füzetre 1 frt 50 kr. — Egy füzetre 30 kr., mely

összegek a „Színészeti Közlöny” kiadóhivatalába (Kassa, Kovács utca 15. sz. a.) küldendők. Egy füzetnek bolti ára 40 kr. Kapható Budapesten, Aigner Lajosnál s minden hazai könyvtárban.

Ajánljuk ez érdekes művet úgy a színészek, mint az irodalombarátok szíves figyelmébe.

A „Képes Családi Lapok” 51. számának tartalma: „Apácának szánták”; elbeszélés (vége kőv.), írta Szépfaludi Ö. Ferencz. — „Nehéz álomban”; költemény, írta Halasy Béla. — „Az elkésett levél”; beszély (vége.), írta Varsányi Gyula. — „Az emberi élet tartalma”; P. N.-től. — „Tövis Bandi”; rajz a népeletről, írta Tóth Pál. — „A „Trinkeld”; írta Barta László. — „Heti tárcza”; (A Nürnbergi mesterdalnokok), írta Kószeghy Géza. — „Egy emancipált megtérése”; elbeszélés, írta B. Bártföld Jenőke. Képmagyarázat. — Mindenféle.

Képeink: Az állatszédítő. — Bécs felszabadulása a török járom alól. (Kollonits bíbornok és gróf Stahremberg a Szent-István templom tornyából nézik a hadműveleteket).

Melléklet: A „Valeria” című regény 177-192 oldala. — Mai számunkhoz van mellékelve a „Gazdasági és Háztartási Lapok” szeptember havi száma.

A boríték: Heti naplár. — Sakk-talány. — Számrejtvény. — Talányok megfejtése. — Megfejtők névsora. — Kérdések. — Feleletek. — A kis lottó húzásai. Hirdetések.

Előfizetheti: Mehner Vilmosnál, Budapest, IV. ker. papnövelde utca, 8. sz. Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

A „Néplap.” ezimén f. évi július 1-én megindult közművelődési, közgazdasági és a társadalom összes érdekeit fölkaroló képes napilap a mainaptól kezdve kétszer oly nagy alakban fog megjelenni, mint eddig. A legnagyobbított folyamannak hozzánk beüldött mutatószámából arról győződünk meg, hogy ezen, hazánkban a legolcsóbb napilap tartalmasság tekintetében is igény tarthat a közönség támogatására. Ennélfogva ajánljuk e lapot a közönség szíves figyelmébe. A „Néplap” előfizetési ára: egész évre 8 frt, félévre 4 frt, évnegyedre 2 frt, egy hóra 70 kr. Egyes szám Budapesten 2 kr., a vidéken 3 kr. Előfizetheti e lapra a kiadótulajdonos, Bartalits Imréné (Budapest, Eszterházy utca 12. sz.) vidéken minden posta-hivatalnál. Előfizetések a hónap bármely napjától kezdve elfogadtnak. Mutatószámokat készséggel küld a „Néplap” kiadóhivatala.

APRÓSÁGOK.

(Gyermeki naivság.) Egy nevelő halottak napján kisétárt növényekkel a temetőbe, hol a már olvasni tudó ficska nagy érdeklődéssel vette sorba a neki tetszőbb sírköveket, s olvasgatá ezek feliratait.

Miután vagy hét—nyolc sírrel feliratát elolvasta volna, feltűnt előtte, hogy mindenikre rá van véve, hogy az ott nyugvó halott pl. jó erényes hitvestárs, hős szerető jó és hű férj, gondos jó apa volt stb. stb.

Miután valamennyi sírirat szövegében és szót mindennütt ott lelte, kis idő múltán e naiv indítványgyal fordult nevelőjéhez: Nevelő bácsi! Itt már megfogtunk a jó emberek temetőjét, most jerünk s nézzük azt a

sírkertet is, a melyekben a rossz emberek vannak eltemetve.

(Meglepi a mamát.) Apa: Jó reggelt Palikám! Nohát tudod mi az újság? Az éjjel, a mig te aludtál, hozott a gólya neked egy kis testvérkét.

Pali (ujongva.) Jaj papa, hát igazán úgy van? Hol a mama? Szaladok s megmondom neki is. Jaj, hogy fog a mama most mindjárt csudálkozni meg aztán örülni, ha megtudja tőlem ezt a nagy újságot!

(A szigorú anya.) Valamely fölművelt, fertálymágnási familiának elkapatott kölyke, mama jelenlétében a házi nevelőnek a hatához vágta a tintatartót még pedig balkézrel.

Ejnye, ejnye, Gusztikám! — feddi a kis kötélre valót a szigorú szülő fejszójával, — mindig csak bal kézzel, mindent csak bal kézzel. Mikor fog maga már egyszer valahára erről a csunya helytelenségről le szokni?!

(A pék mit készít még.) — mert látjátok fisim — folytatá a hitelemző a felvett oktatási fonálnak — az isteni törvények ránk nézve némileg hasonlítanak a fészhez.

Tudod-e te Kovács Bandi, melyik mesterember az, a kinél készül a fész.

K. B. A. pék.

Felelős szerkesztő: Lauka Gusztáv.

H I R D E T É S E K.

Szüretelési hirdetmény.

A helybeli bor- és hus-fogyasztási adó-bérlőség részéről ezennel köztudomásra hozatik, hogy a helybeli tkt. rendőrkapitányság beleegyezésével az idej borszüret folyó **szeptember 25-ére** és következő napokra lett megállapítva.

Figyelmeztetnek tehát mindazon szőlőbirtokosok, a kiknek szőlőskertjük a vámsorompón belül léteznek, minden kellemetlenségek kikerülése végett a szüret megkezdését előzetesen nevezett bérlőségnél bejelenteni.

A vámsorompón kívül szüretelő feleknek pedig tudomásukra hozatik, hogy a bevétel csak is literezett hordókban történhetik és pedig kizárólag az aradáci, temesvári és écskai vámvonalokon; mind azon cefre, must avagy bor, mely fent nevezett három vonalon kívül hozatik be, mint becsempészet tárgy tekintetik és aszerint fog az illető fél ellen az eljárás megindítani.

N.-Becskerek, 1883. évi szeptember hó 17-én.

Engelsman és Krausz.
fogyasztási adó bérlők.

(307—2.1)

1726. sz. polg. 1883.

(311—4.1)

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a perlaszi kir. járásbírószék 3620, 3120. és 3141. számú végzése által a nagy-becskerekéi kincstári uradalom végrehajtó javára, Rudolfsnád községe alperes ellen 303 frt 20 kr. tőke, ennek kamatai és összes perkölttség követelési erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságilag lefoglalt és 700 frtra becsült 4 darab tenyész bika és egy pénztári szekrényből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1726. 1883. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Rudolfsnád községében leendő eszközlésére 1883. évi **szeptember hó 22-ik** napjának, délelőtti 10 órája, határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. é. LX. törv.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőknek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Perlaszon, 1883. évi aug. hó 30-án.

Barakovits s. k.,
aljegyző.

1978. sz. k. ü. 1883.

(310—3.1)

Árlejtési hirdetmény.

A nagy-becskerekéi kir. ügyészség részéről közhírré tétetik, hogy a n.-becskerekéi központi fogház földszinti és első emeleti ablakainak helyreállítása végett zárt írásbeli ajánlatokkal egybekapcsolt nyilvános árlejtés f. évi **október hó 10-ik** napján, délelőtti 10 órakor, ezen kir. ügyészség hivatali helyiségeiben fog megtartatni.

A vállalkozni szándékozók ennélfogva felhivatnak, hogy 165 frt bántapénzzel ellátott szabályszerűen kiállított írásbeli ajánlataikat ezen kir. ügyészségnél említett időpontig annál bizonyosabban beüldjék, mivel azoutul ilyenek elfogadtnak nem fognak, vagy a fent megállapított bántapénzzel a megjelölt helyen és időben a nyilvános árlejtésnél személyesen vagy igazolt meghatalmazottjuk által részt vegyenek.

Kikiáltási árul a költségvetésben előirányzott 1657 frt 64 kr. állapított meg.

Figyelmeztetnek a vállalkozók, hogy írásbeli ajánlataikban az ár, melyért fenti vállalatot elfogadni készek, nem csak számban, hanem szóval is kitegyék.

Az árlejtési feltételek a kir. ügyészségnél betekintethetők.

N.-Becskereken, 1883. évi szeptember hó 16-án.

Almásy Elek.
kir. ügyész.

4149. sz. tlkvi 1883.

(308—1.4)

Árverési hirdetmény.

A módosi kir. járásbírószék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Reiter Leonhard végrehajtónak, Oszwald Adolf végrehajtást szenvedett elleni 310 frt hatrálékos tőke, ennek 1882. évi január hó 1-50 napjától számított 8% kamatai, 15 frt eddigi és 17 frt 50 krban ezennel megállapított árverés kérését költség iránti végrehajtási ügyében, valamint a csatlakozott végrehajtató: Kohn L. Josef's Nachfolger cég 278 frt tőke, ennek 1882. január 1-től járó 6% kamatai és 37 forint költség-követelésének behajtása céljából is a módosi kir. járásbírószék területéhez tartozó Módos község 957. számú tlkjkvben A. I. alatt felvett 292. összezársási számú beltelkes házból Oszwald Adolfot megillető felerésznyi jutaléknak 503 forint 25 kr. becsáron való nyilvános elárverezése ezennel elrendeltetik és annak foganatosítására a határidő 1883. évi **október hó 11.** (tizenegyedik) napjának, délelőtti 9 órájára, ezen telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében kitétik.

1. Kikiáltási ár a fentebb kitétt becsár, a melyen alul is az árverésre kitézett birtokok eladatni fognak.

2. Árverezni kívánók tartoznak a becsár 10% -át, vagyis 50 frt 30 krt az árverés megkezdése előtt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminisiteri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bántapénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt atszolgáltatni.

Kir. járásbírószék mint telekkönyvi hatóság Módoson, 1883. évi június hó 28-án.

4686. sz. tlkv. 1883.

(312—1.1)

Árverési hirdetményi kivonat.

A n.-becskerekéi kir. e. f. tszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Stojanovits Péter, szerb-íttebei lakos végrehajtónak, Tesits Emil, szinte szerb-íttebei lakos végrehajtást szenvedő elleni 48 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a n.-becskerekéi kir. tszék (a nagy-becskerekéi kir. járásbírószék) területén lévő, Szerb-íttebe községben fekvő 165. sz. tlkjkvben A. I. 157. összezársási sz. alatt foglalt ház, udvar és kertnek egy harmadrészére az árverést 339 frt 33 1/3 krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1883. évi **szeptember hó 27-ik** napján, délelőtti 10 órakor, Szerb-íttebe község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladatni fog.

Árverezni szándékozók, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlan becsáranak 5% -át, vagyis 16 frt 97 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminisiteri rendelet, 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bántapénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt atszolgáltatni.

Kelt Nagy-Becskereken, 1883. évi július hó 14-én a n.-becskerekéi kir. e. f. tszék, mint telekkönyvi hatóságánál tartott üléséből.

Hirdetmény.

(309—1.4)

Alólirt község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a kumáni italmérséi regale jog három egymás után következő évekre és pedig 1884. évi január hó 1-től 1886. évi december hó 31-ig terjedő időtartamra, f. évi **szeptember hó 30-án**, a községhez tanácsteremben tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

Az árverelő felhivatnak és kötelezetnek, az árverés megkezdése előtt bántapénzzel 10% letenni.

Az árverési feltételek a község jegyzői irodában az árverés napjáig mindenkor betekintethetők.

Kumánon, 1883. szeptember hó 10-én.

Sztanitsy Glisa.
bíró.

Szekulits,
jegyző.

2253. sz. 1883.

Pályázat.

(306—3.1)

Torontálmegye bánlaki járásban kebelezett Hajducicza, Kanak, Széchnfalva, Baráczháza és Krivabara községekben üresedésben lévő körorvosi állomásnak választási utoni betöltésére a „pályázat” ezennel megnyitattik, s a választás Hajducicza községi irodájában f. évi **október hó 28-ik** napjának, d. e. 10 órájára kitétik.

Járandóság 500 frt évi fizetés és a teljesen vagyontalanok kivételével, mint a melyeket a megválasztandó körorvos ingyen tartozik gyógykezeleni, — minden egyes gyógykezelt által fizetendő 40 kr. megállapított díj élvezete.

Felhivatnak a pályázni óhajtók, hogy az 1876. évi XIV. t. cz. 43. §. határozatához képest felszerelt folyamodványukat alólirt szolgabírósnál legkésőbb a választást megelőző napon annál inkább is benyújtsák, mert később érkező folyamodványok tekintetben vehetők nem lesznek.

A hivatalos magyar nyelv bírásán kívül óhajtatik a német nyelvbeni jártasság, azon pályázók pedig, kik egyideileg a szerb nyelvet is bírják, a választásnál előnyben részesülnek.

Bánlakon, 1883. évi szeptember hó 15-én.

Milutinovits,
szolgabíró.

22. sz. elnöki 1883.

Pályázat.

(293—3.3)

Torontálmegye törvényhatósági bizottságának f. évi 257/7052. kgy. számú határozatával Perlasz községben évi 400 forint fizetéssel szervezett segédjegyzői állomás, választási útján leendő betöltésére f. évi **szeptember hó 29-ik** napjának, délelőtti 9 óráját tűzöm ki.

Felhivatnak ennélfogva mind azok, kik ezen állomásra pályázni óhajtanak, hogy kellően a jegyzői szigorlati bizonylattal felszerelt kérvényüket a választás napjáig alólirtottnál nyújtsák be.

Kelt Antalfalván, 1883. évi augusztus hó 14-én.

Iszakovits,
szolgabíró.

2291. számhoz kig. 1883

Pályázat.

(301—3.2)

A megye ttes alispánjának f. évi 11563. és 10944. számok a kelt nagybecsű rendeletei folytán petrovozzellői községben 360 forint készpénz és egy öl kemény tűzfű járandósággal egybe kötött segédjegyzői állomás betöltésére a választás folyó évi **október hó 4-én**, reggeli 10 órára, Petrovozzellő község házánál ezennel kitétik.

Mindazok, kik ezen állomásra pályázni óhajtanak és a jegyzői szigorlatot letették, a magyar, német és román nyelvet szóval és írásban bírják, felhivatnak, hogy kellően felszerelt folyamodványukat f. évi október hó 3-ig alólirtottnál benyújtsák.

Kelt Alibunárott, 1883. évi szeptember hó 3-án.

Kamenszky György,
szolgabíró.

3366. sz. kg. 1883.

(297—3.3)

Pályázati hirdetmény.

Rudolfi József, t.-szent-miklósi község orvosának lemondása folytán megürlt községi orvosi állomásra ezennel pályázat nyitattik azzal, hogy a választás f. évi **október hó 3-ik**, T.-Szt.-Miklós község házánál, délelőtti 9 órakor, megtartatik.

Ezen állomással összekötött fizetés évi 600 frt és a községi képviselő testület által meghatározott látogatási díjak élvezése.

Felhivatnak a pályázni óhajtók, hogy kellőleg felszerelt folyamodványai f. évi október hó 2-ig alólirtottnál benyújtsák.

T.-Kanizsán, 1883. évi szeptember hó 2-án.

Issekutz Antal,
szolgabíró.

Torontálmegye közönségéhez!

„Brutus: inkább imádom a becsületet,
Mint félem a halált.”
Shakespeare.

Négy évig voltam tagja Torontálmegye tisztikarának, s ezen idő alatt sohasem adtam alkalmat arra, hogy a közvélemény igénytelen személyemmel foglalkozzék. Ambitióm negatív volt, nem hajhásztam a hirt, vagy dicsőséget, nem kerestem a hatalom kegyét, sem az ingatag népszerűséget, szerény és — ezt önérettel mondhatom — szorgalmas napszámosa voltam a közigyének s elégedetté tőn a gondolat, hogy rosztat nem beszél rólam senki. És ha most, midőn erkölcsi kényszerűséggé vált rám nézve kilépni Torontálmegye szolgálatából, mégis igénytelen soraimmal lemondásom történetét a megye közönségével közölni szükségesnek látom, tészem ezt egyrészt öngazolásomra, másrészt pedig annak illusztrálására, hogy napjainkban mennyire lábra kapott a denuntiáció, s mily alkalmas talaja van a hamis vádaskodásnak. Tanulságos lehet azokra nézve, kik Torontálmegyében kívánják a közpályát szolgálni.

Tudom, hogy mindazok, kik a közélet terén munkálnak, többé-kevésbé ki vannak téve a rágalom nyelvének. A köztisztviselő lételeményese az emberi társadalom köz- és magánérdekeinek, s gyakran megtörténik, hogy midőn az összeütköző ellentétes érdekek egymást összezúzzák, szertepattanó forgácsaik a velők foglalkozó tisztviselőt sebzik meg. Ilyenkor a társadalomnak kötelessége a szolgálatában szerzett sebet meggyógyítani, mit ha elmulaszt, a sérült harcson nem csak igaztalanságot követ el, hanem erkölcsileg lehetetlenné is teszi rúnézve a közpálya szolgálatát. Más szavakkal: ha egy köztisztviselőt megtámad a rágalom nyelve, vagy elégtételt kell, hogy nyerjen, vagy meg kell, hogy szűnjék a közpályát szolgálni. A szolgálati pragmatikának ez képezi alapelvét az egész művelt világban, mert enélkül megszűnnek a közszolgálat erkölcsi garantái. — Ezeket azért bocsátottam előre, hogy lássa a közönség, mily éles ellentétben áll az alábbi konkrét eset az absztrakt elmélettel.

A folyó év ápril havában magán úton értesültem arról, hogy a megyei központban azt beszélik felőlem, miszerint hivatalos állásomban a feleket zsarolom és megvesztegettem magamat. Arról is értesültem, hogy ezen hír Rónay Jenő főjegyző úrtól ered. Mísem volt természetesebb, minthogy ártatlanságom érzetében késedelem nélkül elmentem a főjegyző úrhoz, tőle felvilágosítást kérendő. A nyert felvilágosítás a következőkben összpontosul: Rónay Jenő főjegyző úrnál két, magát megnevezni nem akaró egyén az említett feljelentést tette; a főjegyző úr senki másnak, mint a fő- és alispán urnak nem mondotta, s ha mégis elterjedt a hír, az nem tőle ered. Kértem, nevezze meg a feljelentőket, ő kijelentette, hogy nem teheti, mert az illetők a feljelentést bizalmasan tették. Kijelentettem, hogy én a gyanut magamra száradni nem hagyhatom s vizsgálatot kérek. Ó igyekezett erről lebeszélni s azt mondotta, hogy vizsgálat aligha lesz tartható, mert az illetők nem tudnak alapot adni, a melyen a vizsgálat meginduljon: ezt abból is láthatom, hogy a feljelentés már február havában tétetett s még mísem történt. Lelkemben elkeseredve a hallottak fölött, benyújtottam kérvényemet az alispáni hivatalhoz, vizsgálatot kérve önmagam ellen. Kérvényemre az alispáni hivatal a következő végzést hozta:

„Torontálmegye alispánja. 9901. szám. Nagy-Becskerek, 1883. május 9-én. Bizek Kornél, antalfalvi szolgabírósegédnek kérelme, hogy ellene, saját tisztviselői hírnevének és becsületének megvédelhetése céljából a fegyelmi vizsgálat elrendeltessék, mert — mint magánúton értesült — folyamodót két, magát megnevezni nem akaró egyén zsarolás és megvesztegettetés miatt feljelentette.

Bizek Kornél, antalfalvi szolgabírósegéd ellen saját kérelme folytán a fegyelmi eljárás elrendeltetik és annak foganatosításával a vonatkozó ügyiratok kiadása mellett Bakalovich Ágoston szolgabíró bizatik meg.

a konstablereknek és drabantoknak is feltűnt castrum dolorison Pestre érkezvén, hogy a belváros nyugalmát föl ne háborítsa, a csendőri közegek kérelmére és tanácsára, nagy-szerű megbotránkozások és kitérészek mellett a „vörös ökörbe” hajtattott, s ott magát a vendéglős biztatásai és pinczerek hajlongásai között elhelyezte.

A kocsi rögtön a szinbe zárták, mert a

keresztények. Mentül bízabb formákban nyilatkozik a változatosság, a mulatság annál fesztelenebb és élénkebb.

— Botránytól nincs mit tartani?

— Botránytól tartani!... ismétlé a főpinczér, mit gondol uraságod! A vörös ökörbeli táncvizgalmakba csak művelt emberek járnak; de ha valamelyik mégis megfellekneznék magáról, gasdám, még mielőtt ga-

— Már tudom kicsoda — szólt a vendéglős derűs arcczal, mert örült, hogy az első bemutatás táncvizgalmának jó hírét s nevét nem kockáztatja, — assistens a rókuskórház hagymázos osztályában.

— A ménköbe! még leányomra ragasztja a hagymáz!...

— Ne tessék félni, a typhus nem ragad a táncvizgálmokban, csak a kórházban.

— Hát az, a kivel polházik, kicsoda?

ifju ember nemcsak helyére kísérte táncosnőjét, hanem mellette helyet is foglalt.

— Megengedi nagyság, hogy magamat bemutassam?

E kérdés Serafinéhez volt intézve.

— Kérem, megtisztelő lesz reánk nézve — Kepatanovich Arsén, termény, vete-mény és növényvárus.

(Folyt. köv.)

kiadónál (Kassa, ...
 A „Néplap“ ezimen f. évi július 1-én megindult
 közmívelődési, közgazdasági és a társadalom összes
 érdekeit fölkaroló képes napilap amai naptól kezdve
 kétszer oly nagy alakban fog megjelenni,
 mint eddig. A megnagyobbított folyamnak hozzánk
 beküldött mutatvány-számából arról győződünk meg,
 hogy ezen, hazánkban a legolcsóbb napilap tar-
 talmasság tekintetében is igényt tarthat a közönség
 támogatására. Ennélfogva ajánljuk e lapot a közönség
 szíves figyelmébe. A „Néplap“ előfizetési ára: egész

szirkert is, a melyekben a rossz emberek vannak
 eltemetve.
 (Meglepi a mamát.) Apa: Jó reggelt Palikám!
 Nohát tudod mi az ujság? Az éjjel, a míg te aludtál,
 hozott a gólya neked egy kis testvérkét.
 Pali (ujjongva.) Jaj papa, hát igazán úgy van?
 Hol a mama? Szaladok s megmondom neki is. Jaj, hogy
 fog a mama most mindjárt csudálkozni meg aztán örülni,

1883.
 Tizenkettedik évfolyam.

TORONTO

1883.
 Tizenkettedik évfolyam.

Indokok:

Bizek Kornél ellen bizalmas uton feljelentések tettek ugyan, de bizonyítékok fel nem hozván és a vádak általánosságban tartatván, ez alapon csak saját kérelmére lehetett a fegyelmi eljárást elrendelni, és ezt azért, mert misem inkább, mint méltányos, hogy a megtámadott tisztviselőnek alkalom nyujtassék, az ellene emelt vádak ellenében magát hivatalos uton védve, kétségbe vont jó hírnevét és becsületét oltalmazni. A vizsgálat megejtésével a megyei alispán és főjegyző ideiglenes akadályoztatása folytán volt a központi szolgabíró megbízandó. Alispán hiv. távollétében: Rónay s. k., főjegyző.

Hálával fogadtam az alispáni hivatalnak ezen intézkedését, mert azt hittem, hogy alkalmat fog szolgáltatni nekem arra, miszerint orvul megtámadott tiszt becsületemet, erkölcsi reputációm hivatalos uton védhetem, s megfelelő elégtételt nyerhetek. Hisz remény volt, s maig is teljesítetlen remény maradt!

Napok, hetek teltek el anélkül, hogy a vizsgálattal megbízott szolgabíró mozdult volna. Megtámadott egészségem a további várakozást nem engedvén, június hó 23-án Karlsbadba utaztam, a honnan július 26-án tértem vissza. Azt hittem, a vizsgálat távollétemben meg fog ejtteni; hogy nem történt, arról még a fürdőben értesültem. Hazautaztomban első dolgom volt a nagy-beckereki vasuti állomásnál talált Bakalovich Ágoston szolgabíró urat felkérni, ejtse meg már a vizsgálatot. Azon nem várt választ kaptam, hogy ő nem ér rá. Elhatároztam, hogy megsürgetem a dolgot, miért is augusztus hó első napjaiban kérvényt nyujtottam be a főispán úr ő méltóságánál, mint a megyei adminisztráció törvényszerinti ellenőrnél, esedezvén, hogy utasítsa az alispáni hivatalt a vizsgálat haladéktalan megejtésére és befejezésére. Biztos forrásból tudom, hogy ő méltósága figyelmeztette az alispán urat a kérdéses vizsgálatra, de — eredménytelenül. Ismét hetek teltek el s a vizsgálat nem tartatott meg, nekem czipelni kellett továbbra is a becstelenség nyomasztó súlyát.

Temesmegyében az elmúlt évben hasonló eset történt: az alispánt vádolták csunya dolgokkal. A megyei bizottság erőlyesen felkarolta az ügyet, s a méltatlanul megtámadott férfit egy hó alatt rehabilitálva lón. — Ellenem 7 hó előtt tétetett a vád, s még ma sem vizsgálatott meg.

Megundorodva ezen eljárás fölött, hitelt adtam a szállingó híreknek, hogy vizsgálat általában nem is fog tartatni, s az egész ügynek elaltatása czéloztatik; s látván azt, hogy a jó hírnevem ellen orvul intézett támadást hivatalos uton vissza nem verhetem, elégtételt nem nyerhetek, mert nemcsak vizsgálat nem tartatik, de még a denuntiánsok neveit sem közlik velem; s tapasztalván azt, hogy a megyei főbb tisztviselők, kiknek több ízben tapasztalt bizalmára büszke voltam, ezen vád folytán már előre elítéltek, mert csak ennek tulajdonithatom az időközben történt áthelyeztetésemet és mellőztetésem; mindezeknél fogva benyujtottam szolgabírói segédi állomásomról való lemondásomat. Bucsut vettem azon pályától, melyre 4 év előtt nem csak a megélhetés ösztöne, hanem a közügyek terén való munkásság vágya is vezérelt.

Ez az egyszerű, száraz tényállás. Nem tettem hozzá, nem is vettem el belőle semmit.

*

A fentiekben közölt vádra és a tekintetes alispáni hivatalnak a váddal szemben irántam tanusított eljárására nézve következőket jegyzem meg.

Fölöslegesnek látszik nekem a vádat e helyütt tagadni, vagy visszautasítani; maga azon körülmény, hogy az illető feljelentők a bizalmasság ürügye alatt a névtelenség köpenye alá akartak rejtőzni, minden józan gondolkozású ember előtt a vádat kellő értékére redukálja, mert bizalmasan lehet valakiről ártatlan pletykát mondani, de a becsületet sértő, vagy plane a büntető törvénybe ütköző cselekményeket senkiről a bizalmasság örve alatt titokba állítani nem szabad: a ki ilyen vádat akar emelni, annak legyen annyi erkölcsi bátorsága, hogy a felelősséget is magára vállalja. Szerény nézetem szerint az alispáni hivatalnak az ily alakban emelt vádat nem lett volna szabad elfogadni.

Feltéve azonban, hogy a vád elfogadható alakban tétetett, még akkor is menthetetlen előttem az alispáni hivatalnak az ügyet huzó-vonó, késleltető eljárása. Kötelessége lett volna a vizsgálatot haladéktalanul, férfiúhoz illő nyíltsággal elrendelni és foganatosítani, s nem várni vele addig, míg én a dologról magán uton tudomást nyerek és önmagam ellen kérek vizsgálatot. Parancsolta volna ezt különösen azon kötelesség, hogy a megye tisztikarában ne türessék meg olyan ember, kit a becstelenség gyanuja terhel. Avagy hol van az a hirhedt alispáni erély, mely purifikálni van hivatva a megye tisztikarát?!

De leginkább fájdalmasan érintett az, hogy a május 9-én elrendelt vizsgálat még ma sem tartatott meg. Ha meggondolom, hogy a feljelentés tétele óta 7 hónap telt el s a vizsgálat elrendelése óta már az ötödik hónap folyik anélkül, hogy a vizsgálat megtartatott volna; ha meggondolom, hogy én, ki úgy a magánéletben, mint a közpályán mindig a becsület, kötelesség és igazság utain haladtam, több mint fél év óta állok ily aljas vád súlya alatt; ha meggondolom, hogy

megtagadtatt tőlem az is, a mihez a porba sujtott páriának is joga van, hogy védhessem magam a vád ellen: valóban csodálkozom, hogy elmémet az örület még meg nem zavarta.

Magyar igazságszolgáltatás, muljék el a te országod!
 Még csak pár szavam van.

A tekintetes alispáni hivatal irántam tanusított eljárásának kvalifikációját a közönség ítéletére bízom. Az állítólagos feljelentőket pedig, itt a nagy közönség színe előtt, nyíltan alávaló rágalmozóknak, hitvány rongy embereknek nyilvánítom.

Végül kijelentem, hogy Tallián Béla alispán úr, kinek nem rég még jó indulatával dicsekedhettem, nagy hálára kötelezne, ha lemondásom után is az elrendelt vizsgálatot haladéktalanul megejtetné, hogy hivatalos uton is konstatálva legyen, amit ezuttal is kijelentek: az ellenem emelt vád rágalom!

Antalfalván, 1883. évi szeptember hó 11-én.

Bizek Kornél,
 t. szolgabíró.

Pleitz könyvnyomdája Nagy-Beckereken.

erési feltételek a közseg jegyző...
 1883. szeptember hó 10-én.

ty Glisa.
 Szekulits,
 jegyző.

szertelt folyamodványai f. évi október hó 2-ig alulirothoz
 benyujtsák.
 T.-Kanizsán, 1883. évi szeptember hó 2-án.

Issekutz Antal,
 szolgabíró.

leitz Fer. Pal könyvnyomdájában Nagy-Beckereken.

Mai számunkhoz egy melléklet van csatolva.

a konstablereknek és drabantoknak is feltűnt
 castrum dolorison Pestre érkezvén, hogy a
 belváros nyugalmát föl ne háborítsa, a csen-
 dőri közegek kérelmére és tanácsára, nagy-
 szerű megbotránkozások és kitérések mellett
 a „vörös ökörbe“ hajtatott, s ott magát a
 vendéglős biztatásai és pinczerek hajlongásai
 között elhelyezte.
 A kocsi rögtön a szinbe zárták, mert a

keresztények. Mentül bizarabb formákban nyil-
 latkozik a változatosság, a mulatság annál
 fesztelenebb és élénkebb.
 — Botránytól nincs mit tartani?
 — Botránytól tartani!?... ismétlé a
 főpinczér, mit gondol uraságod! A vörös
 ökörbeli tánczvigalmakba csak művelt embe-
 rek járnak; de ha valamelyik mégis megfe-
 ledkeznek magáról, gazdám, még mielőtt ga-

mar tudom
 déglős derűs arc
 első bemutatás tá
 nevét nem koczáz
 kórház hagymázos
 — A ménköb
 a hagymázt!...
 — Ne tessék
 a tánczvizalomban.
 — Hát az, a